

INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS

(Második akkreditációs értékelés)

MOHOLY-NAGY MŰVÉSZETI EGYETEM

AKKREDITÁCIÓS JELENTÉS

2009/8/VII/4/3. sz. MAB határozat

2009. október

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem akkreditációs értékelése

I. Akkreditációs döntés

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	2009/8/VII/4/3. SZ. MAB HATÁROZAT A Az egyetem akkreditációja – az intézmény akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2017. december 31-ig hatályos.

Az akkreditációs döntés indoklása

A felsőoktatásról szóló hatályos 2005. évi CXXXIX. törvény vonatkozó §-i, illetve a MAB akkreditációs követelményei alapján a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem akkreditálható, mert:

- Több képzési, illetve tudományterületen, több szakon folytat alap-, valamint mesterképzést, továbbá jogosult doktori képzésre és doktori fokozat odaítélésére.
- Rendelkezik a feladat ellátásához szükséges állandó kutatói, oktatói karral:
2008-ban átlagosan **151** oktató közalkalmazott és **89** megbízással foglalkoztatott oktatója volt az egyetemnek. (*Egyetemi tanár/ docens/ adjunktus / tanársegéd: 17 / 22 / 49 / 21 fő. Tudományos főmunkatárs / munkatárs 1 / 2 fő, prof. emer. 2 fő, művésztanár 15 fő, műszaki tanár / szakoktató 3 / 21 fő, megbízott oktató 89 fő*)
A teljes munkaidős közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott oktatók száma **78 fő (62,9%**, akkreditációs elvárás min. 60%). Tudományos vagy azzal egyenértékű művészeti fokozattal rendelkezik a közalkalmazott oktatói állományból **55 fő**, a teljes munkaidejű oktatókból a tudományos fokozattal rendelkezők száma **35 fő**, az egy minősített oktatóra jutó hallgatószám **24**. Tehát a munkaviszony, illetve a közalkalmazotti jogviszony keretében foglalkoztatott oktatók, kutatók *több mint egyharmadának van tudományos fokozata*.
- Rendelkezik a képzéshez és a tudományos kutatáshoz szükséges tárgyi feltételekkel (megfelelő épületekkel – bennük a funkciók teljesítésére alkalmas szervezetszerű terekkel; intézményi könyvtárral, informatikai háttérrel – megfelelő hozzáférésekkel, kísérleti és gyakorlóhelyekkel, alkotó műhelyekkel, műszerekkel és más eszközökkel, laboratóriumokkal és műszerekkel valamint kollégiumi férőhelyekkel.)
- A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem működése a felsőoktatási ágazatot érintő jogszabályoknak megfelel.

II. Működés- és minőségértékelés

Általános értékelés

Az intézmény strukturális reformja (összevonás, racionális átrendezés a tanszéki struktúrában, új, intézeti ernyő struktúra) erős centrális irányítás mellett megy végbe, melyet a vezetés nagy határozottsággal hajt végre.

Szimbolikus értelmet kapott az az esemény, melynek során a MOME Szenátusa 2009. május 6-án – a látogatás idején – címzetes egyetemi tanári címet adományozott Peter Zumthornnak, a világhírű svájci építésznek. A MOME honlapjáról vett következő rövid idézet egyfajta ars poeticát sugall: „Peter Zumthor megtisztelő látogatása, az általa képviselt gondolatiság közel áll a MOME filozófiájához, ahhoz az irányvonalhoz, amelyet a MOME európai színvonalú szellemi műhelyként követni kíván. A MOME szenátusa olyan személyiségeket fogadott eddig is címzetes egyetemi tanárai közé, akiknek alkotásaiból az egyetem egész közössége, közvetve pedig az egész magyar design kultúra sokat meríthet”. Azaz: Elfogadni mások gondolatait, helyzetbe hozni a közép generációt, a 40-es, 50-es évek generációját, a tapasztalt szakembereket. Megad-

ni, megtartani az emberi méltóságot, hidakat építeni a jövő generációinak; ezek ismétlődtek többször is egy tiszteletre méltó, sajátos Credo-ként.

Az egyetem felső vezetése egyértelműen elkötelezett az egyetem presztízsének és működésének folyamatosan magas szinten tartásában, és ehhez rendelkezik a megfelelő szakmai, intézményirányítási kompetenciákkal.

Mind az egyetem kancellárja, mind a gazdasági főigazgató, mind a tanulmányi igazgató, illetve a hallgatói önkormányzat is erőteljes támasza a rektor által képviselt határozott reformelképzelések, törekvések centralizált irányítási formában történő megvalósulásának.

A már rendelkezésre álló párhuzamos szakakkreditációs jelentések (*iparművészeti, film-, videoművészet, multimédia*) intézményt érintő megállapításaihoz képest az egyetem viszonylag rövid idő alatt képes volt frissíteni és tartalmilag megújítani szabályzatainak kritikával illetett részét, különös tekintettel a minőségirányítási dokumentációra.

A hallgatói önkormányzat megítélése a MOME szakmaiságáról, a képzések színvonaláról, valamint az oktatásszervezésről (tanulmányi hivatal elsődlegesen) kifejezetten pozitív, az intézményvezetéssel az együttműködés folyamatos, és zökkenőmentes.

A strukturális reformok gyorsasága és az erős központi irányítás nincs mindig tekintettel azokra a finomhangolási szükségletekre, amelyek a kiegyensúlyozott működést a változások ellenére menedzselni tudják.

Az intézményi átalakulások miatt egyes hallgatói nyomtatványok szerkezeti felépítését szükséges lenne a megváltozott szervezeti felépítéshez igazítani, annak érdekében, hogy egyértelmű legyen, hogy az adott nyomtatvány, kérelem melyik tanszék- vagy intézetvezető, esetleg szakfelelős vagy szakvezető döntési kompetenciájába tartozik.

Fontos, hogy emellett a tanulmányi és vizsgaszabályzatban, vagy a külön eljárási szabályzatban részletesebben és pontosabban rendezzék az eljárási hatáskörök kérdését.

A külföldi részképzésben való részvételre irányuló kérelem beadása, és elbírálása – bár van a tanulmányi és vizsgaszabályzatban rögzített alapja – pusztán a kialakult szokások alapján történik, nem követhető nyomon egyértelműen, hogy az adott döntést ténylegesen ki hozza meg. Természetesen a döntéshozatal eljárási kérdései általában rendezettek, ugyanakkor nem minden elsőfokú eljárás esetén követi végig a szabályzat az eljárás tényleges menetét és alapvető feltételeit (ki, mikor, hogyan, mi alapján dönt stb).

A belső szabályzatok a felsőoktatási törvényben rögzítettek szerint és a jogszabályi változások folyamatos frissítése mellett rendelkezésre állnak, azonban kisebb-nagyobb ellentmondások, koherencia-zavarok előfordulnak mind az intézményi gyakorlat, mind a belső szabályzatok, mind a jogszabályok által előírtak között, pl. a Kreditrendszerű Tanulmányi és Vizsgaszabályzat azon előírása, amely az adott tárgyból tett ismételt vizsgát a felsőoktatási törvényben rögzített kötelezettség ellenére díjfizetéshez köti („A tantárgyak ismételt felvételéért különjárási díjat kell fizetni”). Minden bizonnyal ez az előírás ténylegesen nem érvényesül, hiszen később a szabályzat már kiemeli azt, hogy a tantárgy sikertelen teljesítésének „első alkalommal nincs következménye”. Vagy pl. az az előírás, hogy a szabályzat a hallgató számára bizonyos tárgykör (*a tervezés, a rajz, a mintázás, a formatan, a szakoktatás, a műhely tantárgyak és az elméleti tárgyak szemináriumai, valamint a tanárszakon a tanítási gyakorlat*) esetében legfeljebb két tantárgyat lehet ismételt felvenni: van olyan tárgy tehát, amely sikertelen teljesítése azonnal elbocsátást von maga után.

A szabályzatok és az intézményi gyakorlat összhangja – a többi vizsgált művészeti egyetemhez képest – rendszerint biztosított, vannak azonban olyan rendelkezések, amelyek ténylegesen nem érvényesülnek (pl. elbocsátás az előrehaladási kötelezettség nem teljesítése esetén).

A honlap felépítése nem segíti az érdeklődőt a belső szabályok megismerésében (természetesen a honlap célja nem is ez elsődlegesen). A minőségbiztosítási szabályrendszer, a felvételi eljárás

és a doktori iskola szabályzatai könnyen megtalálhatók a honlapon, a többi szabályzat azonban egyáltalán nem.

Az intézményen belül a hallgatói ügyintézéshez kapcsolódó iktatási, iratkezelési rendszer nehezen látható át, egyszerre létezik nyomtatott és elektronikus formában, amely a duplikációs lehetőségek miatt bonyolítja az ügyek nyomon követését. Érdemes egyszerűsíteni.

A tanulmányi hivatal, a munkaügy és a gazdasági hivatal közötti kommunikáció a nyilvántartások egységesítése szintjén akadozik. A 40-60%-os alkalmazási arány vizsgálata során kitűnt, hogy az intézményi arányok a meglévő adatbázisok alapján nem deríthetők ki egyértelműen (a legutóbbi OKM statisztikai jelentésben nem szerepeltek megbízási szerződéssel foglalkoztatott oktatók, azonban a MOME ETR-ben vezetett nyilvántartása szerint a közalkalmazotti-megbízások arány **57-43%**, a gazdasági hivatalban kért nyilvántartás ismét más arányokat mutatott), azonban éves szinten feltételezhetően teljesülnek, tekintettel arra, hogy a kapacitás-akkreditációs vizsgálaton a MOME átesett.

Egyes esetekben ugyanakkor a jogszabályi előírások olyan feleslegesnek tűnő és értelmetlen megkötések határoznak meg a művészképzés oktatásszervezéséhez, amelyek nem szerencsések a MOME esetében sem. Ilyen megkötés pl. az oktatói-kutatói feladatokat ellátók esetében a közalkalmazotti jogviszonyban állók kötelező minimális arányának (40-60%) előírása.

A hagyományos iparművészeti szakok oktatói esetében ennek az előírásnak az intézményi szintű megvalósítása nem jelent feltétlenül gondot, azonban azoknál az újabb, folyamatosan változó tartalmú képzéseknél (pl. animáció), ahol a naprakész ismeretek átadását csak olyan, gyakorlati életben aktívabb szerepet vállaló szakemberek képesek biztosítani, akik a közalkalmazotti jogviszony keretei között erre nehezen lennének képesek, ez folyamatosan gondot jelent.

Technikai, gazdasági és működési feltételek

A MOME felszereltsége sokkal jobb, mint a többi művészeti egyetemé, pl. jobb filmstúdiókkal rendelkezik, mint a Színház- és Filmművészeti Egyetem. Talán az egyetlen hiányosság a textil területén található, ahol az egyetem nem rendelkezik számítógép által vezérelt szövő és nyomtató gépekkel, de kérdőjeles ezeknek a fontossága. Feltűnő öröm volt az Erasmus programban résztvevő hallgatók számára mindenütt anyagokkal, gépekkel találkozni, azaz nemcsak számítógépen tervezni, hanem összekoszolni a kezüket is. (Lehet, hogy ez lassan magyar specialitássá válik, és akkor menteni kell ezt a lehetőséget! Sőt, elképzelhető, hogy a helyi specialitások egyre nagyobb szerepet fognak kapni a design területén.)

Probléma a Kinizsi utcai helyszín kérdése: marad-e vagy sem. Az Iparművészeti Múzeum szeretné megszüntetni a megállapodást a MOME-val, annak ellenére, hogy a közös lét az alapító okirat egy része. Ha ez megtörténik, akkor valóban kérdéses a *textil, üveg* és *kerámia* szakok jövője az egyetemen új épület nélkül. Az eredetileg tervezett új Zugligeti műhely épülete megoldotta volna ezt a kérdést, de amióta a mérete csökkent a tervezett kb. 4000 négyzetméterről ennek a felére, ez már nem képes otthont adni ezeknek a szakoknak jelenlegi formájukban. Természetesen a másik megoldás az, hogy ezek a szakok az eredeti helyükön maradnak.

Az intézmény pénzügyi helyzete stabil, külső adósságállománya nincsen. A Gazdasági Tanács hatékony működését jelenleg a személyi változások gyengítik.

A Doktori Iskola vezetője nagy tapasztalatú, művészi elképzelésekben és jellemében is kiváló kolléga, tervezi a szerdai napokat, a doktoranduszok napját örökmozgóvá, nyüzsgővé tenni. A nagy reneszánsz idők és a modern idők elvárásait összekapcsoló, életteli, egészséges szimbiózist vizionál.

A humán erőforrás vizsgálat és a szakfelelősség be- és „elosztása” alapos tervezést kíván, hatása évekre, akár egy évtizedre is meghatározó lehet. A nagy tapasztalatú, díjakkal, kitüntetésekkel rendelkező művész egyéniségeket illetve utódlásukat időben pótolni kell.

Nyitottság, partnerség a különböző koncepciók ütköztetése, megvitatása; ez a MOME egyik fő vonása. A tanszékvezetőkkel történő megbeszéléseken is ez kapott megerősítést. Él, vibrál az egyetem, kitapintható kapcsolatot tart fenn nemcsak hallgatóival és oktatóival. Az anyaghoz, a „matériához” kötődő sajátos viszonyuk és technológiájuk révén – talán – nem idegenkednek egyes szabályzók: FTV, kormányrendeletek, MAB határozatok tanulmányozásától és azok betartásától sem. Példaértékű és igen szimpatikus, hogy a MOME, mint művészeti szakegyetem a fenntartó jogszerű elvárásait nem az egyetemi autonómia megnyirbálásaként, hanem a normális partneri együttműködés sajátos normájaként éli meg. E szellem és mobilitás a garancia ahhoz is, hogy a jelenlegi nagy léptékű strukturális átalakításokat is sikerre vigyék.

Egyértelmű a *könyvtár* elfogadottsága. Elkötelezett a vezető, a fejlesztésre nyitott gondolkodás és lehetőségkeresés, olvasóbarát könyvtári szolgáltatás a jellemző.

A *Ponton Galéria* helyzete bonyolultabb. Az intézmény és a „külvilág” közt hidat verő, ám a képzéstől már-már dacosan függetlenedő küldetésnek sok ellenzője is van, egy hagyományos, diák- és tanármunkát prezentáló kiállító helyiség – és vetítőterem! – képe jelenik meg alternatívaként. A vezetés reformtempójában és reformintézkedéseiben elkötelezett szövetséges galériavezető ebben a helyzetben egyszerre jelent támaszt a vezetésnek, de egyszerre kezelendő konfliktusforrás is.

A kollégiummal az elégedettség jónak mondható. A vendéglátó vállalkozóval kezelhető szinten maradnak az érdekütközések.

Sportlehetőségeikkel tisztában vannak a hallgatók. A HÖK, felismerve ennek fontosságát, tesz lépéseket a feltételek javításáért, a hiányok nem generálnak feszültséget.

Minőségbiztosítási tevékenység

A MOME topmenedzsmentje példamutató azonosulással, tudatossággal valósítja meg minőségbiztosítási rendszerét. A vezetők – nem kis részt külföldi tapasztalataik alapján – értik, hogy az az egyetemi reform, amelyet vállaltak a nemzetközi piacon is versenyképes képzés és versenyképes végzett hallgatók érdekében nem megy végbe szakszerű minőségirányítási szervezet és folyamatok nélkül. Ennek megfelelően vonatkozó dokumentumaik érettek és adaptívak, végigvezetett a legitimitásuk, naprakészek. (A Minőségfejlesztési Bizottság önálló, létező korporáció a szervezetben, valóban rendszeresen ülészik, teszi a dolgát, így pl. részt vett az *Önértékelés* elkészítésében, elfogadásában, korrekten regisztrálja működését.

Partnerazonosításuk korszerű és egyértelmű: a primer körön, a hallgatókon túl a nemzetközi felvevőpiac véleményét is rendre kikérik. A véleményezések értékelése is rendben zajlik. A PDCA-ciklus jegyében vonják le a következtetéseket a diagnózisokból. Az intézményvezetés büszke arra, hogy a véleményezések nyomán születnek intézkedések (sajátos helyzet, hogy a különben igen érett, a feladatokhoz felnövő HÖK nem „emlékezett” arra a precedensre, - a Hallgatói szakmai etikai kódex vitájáról van szó – mikor is a vélemények alapján készített új dokumentumot a vezetés).

A jól strukturált és beszédes *Minőségbiztosítási/MIBI/ Program* középpontjában a partnerközpontú működés, a működésközpontú intézményvezetés és a TQM-elv áll, a „Minőségi köröknek” hagyományai vannak az intézményben.

A rendszeres üléselés és munka, az időközben új munkahelyre távozott előző MIBI elnök határozottsága nyomán javult a tanszékekről beérkezett jelentések aránya.

A művészeti felsőoktatásban már-már természetszerűen létező effektus – ti. hogy a „művészhabitus”tól idegen a minőségüggyel való foglalkozás „bürokráciája” – a MOME-n szignifikánsan kisebb mértékben van jelen. Ennek oka részben a fiatalodó, ebben a vonatkozásban új szellemiségű vezetői, vezető-helyettesi kar lehet, másrészt a tény, hogy a tevékenység „matériája” eleve közelebb áll egy technológiai fegyelmet tartó-vállaló funkcionáláshoz.

Hallgatói lét az egyetemen

A látogatás alatt szervezett hallgatói beszélgetések, találkozások, konzultációk során az alábbi kérdésekre fókuszált a bizottság:

- a Felsőoktatási törvényben szereplő hallgatói jogok teljesülése,
- a HÖK szervezeti felépítése és működése,
- hallgatói juttatások és térítések,
- kollégiumi helyzet,
- az oktatás minősége, a diploma értéke a hallgatók szerint,
- ösztöndíj és TDK lehetőségek, kiállítási alkalmak
- hallgatói szolgáltatások,
- hallgatói „élet”, szórakozási lehetőségek.

A beszélgetések során említésre méltó problémákat nem tapasztalt a bizottság, a hallgatók élnek, élhetnek jogaikkal, az egyetem és a HÖK megfelelő feltételeket biztosít számukra.

III. Ajánlás az egyetem számára

A diagnózis átgondolása nyomán az intézmény **készítsen intézkedési tervet** a problémák kiküszöbölésére. Az intézkedési terv elkészítése tervszerűvé és ütemezhetővé teszi a szükséges fejlesztéseket, támogatja egyetemi szinten a tanulószervezetté válást.

Belső munkaanyag, nem publikus!

Függelék

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem képzései

Alapképzések (N, államilag finanszírozott):

animáció

design- és művészetelmélet

építőművészet

fémművesség

formatervezés

fotográfia

kerámiatervezés

média design

tervezőgrafika

textiltervezés

üvegtervezés

I. Az LB tagjai:

Elnök:

Gaál Zoltán a kémiai tud. kandidátusa, habil. (közgazdaságtud.) egyetemi tanár PE

Tagok:

Colin Foster szobrászművész, PTE MK dékán, DLA habil., tszv. egyetemi tanár

Kerek Ferenc zongoraművész, SzTE ZK dékán, DLA tanszékvezető egyetemi tanár

Trencsényi László ELTE PPKE, PhD habil., egyetemi docens

Solti Péter jogász, igazgatási szakértő, a BKF főtitkára

HÖÖK képviselő:

Körösparti Péter néprajz-pedagógia, pénzügy-számvitel szakos hallgató, DE

A látogatás időpontja: 2009. május 6-7.